

EUROPÆISK TERRITORIALT SAMARBEJDE

Europæisk territorielt samarbejde er samhørighedspolitikens instrument til at løse tværnationale problemer og i fællesskab udvikle uensartede territoriers potentiale. Samarbejdstiltagene støttes af Den Europæiske Regionaludviklingsfond gennem tre centrale komponenter: grænseoverskridende, tværnationalt og interregionalt samarbejde.

RETSGRUNDLAG

Artikel 178 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og forordning (EU) nr. 1299/2013 af 17. december 2013.

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Europæisk territorielt samarbejde har været en del af samhørighedspolitikken siden 1990. For første gang i den europæiske samhørighedspolitik historie blev der for programmeringsperioden 2014-2020 vedtaget en specifik forordning, der dækkede de europæiske territoriale samarbejdstiltag, som støttes af Den Europæiske Regionaludviklingsfond (EFRU). Det europæiske territoriale samarbejde er det instrument i samhørighedspolitikken, der er udformet til at løse problemer, som går på tværs af de nationale grænser og kræver en fælles løsning, og til i fællesskab at udvikle uensartede territoriers potentiale.

Der er for budgetperioden 2014-2020 afsat et beløb på 9,3 mia. EUR til europæisk territorielt samarbejde. Disse midler er fordelt som følger:

1. 74,05 % til grænseoverskridende samarbejde. Disse programmer har til formål at bringe regioner eller lokale myndigheder, der har fælles (land- eller sø-) grænse, sammen om udvikling af grænseregionerne, udnyttelse af deres ikke-realiserede vækstpotentiale og fælles håndtering af de fælles udfordringer. Disse fælles udfordringer består f.eks. i: Ringe adgangsmuligheder for så vidt angår informations og kommunikationsteknologier (IKT); mangelfuld transportinfrastruktur; lokal industri i tilbagegang; ufordelagtigt erhvervsklima; manglende netværk mellem lokale og regionale forvaltninger; ringe forsknings- og innovationsaktiviteter og ringe indarbejdelse af IKT; miljøforurening; risikoforebyggelse; negative holdninger til borgere i nabolande etc.
2. 20,36 % til tværnationalt samarbejde. Disse programmer dækker større tværnationale områder og har til formål at styrke samarbejdet om grundlaget for tiltag til fremme af integreret territorial udvikling mellem nationale, regionale og

lokale organer i større europæiske geografiske områder. De omfatter også maritimt grænseoverskridende samarbejde, som ikke er omfattet af programmerne for grænseoverskridende samarbejde.

3. 5,59 % til interregionalt samarbejde. Disse programmer har til formål at styrke virkningerne af samhørighedspolitikken på grundlag af tiltag til fremme af udveksling af erfaringer mellem regionerne om emner såsom udformning og gennemførelse af programmer, bæredygtig byudvikling og analyse af udviklingstendenser på EU's territorium. Udveksling af erfaringer kan omfatte fremme af gensidigt fordelagtigt samarbejde mellem innovative forskningsintensive klynger og udveksling mellem forskere og forskningsinstitutioner.

GEOGRAFISK DÆKNING

I princippet kan alle EU's interne og eksterne grænser på land, såvel som søgrænser (regioner i en afstand af højst 150 km fra hinanden, eller over 150 km for meget afsides beliggende regioners vedkommende) opnå støtte gennem komponenten for grænseoverskridende samarbejde. De områder, der er omfattet af det tværnationale samarbejde, fastsættes af Kommissionen under hensyntagen til de makroregionale strategier og havområdestrategier og til medlemsstaternes mulighed for at tilføje tilstødende territorier. Det interregionale samarbejde vil dække hele EU's territorium. Regioner i den yderste periferi (meget afsides beliggende regioner) kan kombinere grænseoverskridende og tværnationale samarbejdstiltag til ét samlet samarbejdsprogram.

Tredjelande kan også deltage i samarbejdsprogrammerne. I sådanne tilfælde kan det europæiske naboskabsinstrument (ENI) og instrumentet for førtiltrædelsesbistand (IPA II) også anvendes til at finansiere samarbejdstiltag.

TEMATISK KONCENTRATION

Med henblik på at optimere virkningerne af samhørighedspolitikken og bidrage til virkeliggørelsen af EU 2020-strategien skal EFRU-støtten til programmer for territorielt samarbejde koncentreres om et begrænset antal tematiske mål^[1], som er direkte knyttet til strategiens prioriteter. For hvert tematisk mål er der i EFRU-forordningen^[2] fastsat en liste over investeringsprioriteter. Disse suppleres desuden af yderligere prioriteter, som er tilpasset de specifikke behov for de enkelte europæiske territoriale samarbejdstiltag.

Grænseoverskridende og tværnationale programmer skal være koncentreret om højst fire tematiske mål, mens der ikke gælder nogen begrænsning for interregionalt samarbejde. Som eksempler på de prioriterede støtteområder under de europæiske territoriale samarbejdsprogrammer kan nævnes:

1. Grænseoverskridende samarbejde: fremme af bæredygtig og kvalitetssikret beskæftigelse og støtte til arbejdskraftens mobilitet gennem integration af

---

[1]En liste over de tematiske mål er opstillet i artikel 9 i forordning (EU) nr. 1303/2013 af 17. december 2013.

[2]Artikel 5 i forordning (EU) nr. 1301/2013 af 17. december 2013.

grænseoverskridende arbejdsmarkeder, fremme af social inklusion og integration af lokalsamfund på tværs af grænser, udvikling og implementering af fælles uddannelse, kurser etc.

2. Tværnationalt samarbejde: styrkelse af den institutionelle kapacitet for offentlige myndigheder og interessehavere og effektiv offentlig forvaltning gennem udvikling og samordning af makroregionale strategier og havområdestrategier.
3. Interregionalt samarbejde: udvidelse af myndighedernes, interessenternes og effektive offentlige forvaltningsinstitutionelle kapacitet gennem udbredelse af god praksis og ekspertise, fremme af erfaringsudveksling etc.

SPECIFIKKE BESTEMMELSER FOR SAMARBEJDSPROGRAMMER

Eftersom flere medlemsstater deltager i udformningen og gennemførelsen af samarbejdsprogrammerne, omhandler de reguleringsmæssige bestemmelser vedrørende europæisk territorielt samarbejde flere specifikke emner såsom ansvarsplaceringen i tilfælde af finansielle korrektioner, procedurer for de respektive forvaltningsmyndigheders etablering af et fælles sekretariat, særlige procedurer for inddragelse af tredjelande eller territorier, krav vedrørende gennemførelsesrapporter etc.

Samarbejdsprogrammets deltagende medlemsstater skal udpege én forvaltningsmyndighed, én attesteringsmyndighed og én revisionsmyndighed. Forvaltningsmyndigheden og revisionsmyndigheden skal desuden være etableret i samme medlemsstat.

Reglen (som er gældende for andre programmer under EFRU) om, at hver enkelt medlemsstat skal indføre nationale regler for udgifters støtteberettigelse, er ikke hensigtsmæssig for det europæiske territoriale samarbejde. Derfor skulle der opstilles et klart hierarki af regler for udgifternes støtteberettigelse på europæisk plan.

Desuden medfører inddragelsen af mange lande højere administrative omkostninger. Derfor er loftet for udgifter til teknisk bistand sat højere, end det er tilfældet for andre typer af programmer.

FORSLAG TIL EU'S SAMHØRIGHEDSPOLITIK EFTER 2020

I maj 2018 foreslog Kommissionen nye regler for EU's samhørighedspolitik efter 2020. Disse omfatter en forordning om særlige bestemmelser for målet om europæisk territorielt samarbejde (Interreg). I fremtiden vil det europæiske territoriale samarbejde sandsynligvis have fem komponenter:

- grænseoverskridende samarbejde
- tværnationalt og maritimt samarbejde
- samarbejde mellem regioner i den yderste periferi
- interregionalt samarbejde og
- interregionale investeringer i innovation.

Den foreslåede forordning fastsætter også to Interreg-specifikke mål:

- bedre forvaltning af Interreg
- et sikrere og tryggere Europa.

I juli 2020 nåede Det Europæiske Råd til enighed om EU's langsigtede budget for perioden 2021-2027. I sine konklusioner foreslog Det Europæiske Råd, at der afsættes 7,93 mia. EUR til det europæiske territoriale samarbejde.

Denne forordning er underlagt den almindelige lovgivningsprocedure, hvor Parlamentet står på lige fod med Rådet. Det betyder, at disse to institutioner inden udgangen af 2020 skal nå til enighed om de fremtidige regler for det europæiske territoriale samarbejde. I marts 2019 afsluttede Parlamentet sin førstebehandling.

PARLAMENTETS ROLLE

Eftersom forordningen om europæisk territorielt samarbejde henhører under den almindelige lovgivningsprocedure har Europa-Parlamentet været i stand til at træffe beslutninger om dets indhold på lige fod med Rådet. Parlamentet slog til lyd for at bibeholde den eksisterende struktur for det europæiske territoriale samarbejde med de tre forskellige typer af programmer.

Parlamentet var særligt opmærksomt på de særlige udfordringer, der gælder for regionerne i den yderste periferi, og indførte med henblik på at lette det grænseoverskridende samarbejde ved søgrænserne i disse regioner mere fleksibilitet inden for 150-km-reglen. Endvidere kan regionerne i den yderste periferi takket være Parlamentets initiativ kombinere EFRU-bevillinger til grænseoverskridende og tværnationalt samarbejde til et enkelt program for territorielt samarbejde. Endelig er der indført specifikke regler med henblik på at indfri behovene i de regioner i den yderste periferi, der samarbejder med tredjelande.

For så vidt angår tværnationalt samarbejde fik Parlamentet gennemtruffet, at Kommissionen skal tage hensyn til eksisterende og fremtidige makroregionale strategier og havområdestrategier i forbindelse med beslutninger om listen over støtteberettigede områder.

Parlamentet indførte øget fleksibilitet i reglerne ad to veje: ved at koncentrere 80 % af fondene om fire tematiske mål og lade de resterende 20 % stå åbne og ved at indføre en fleksibilitetsmargen på 15 % for overførsel af midler mellem de grænseoverskridende og de tværnationale spor.

Parlamentet er af den opfattelse, at listen over investeringsprioriteterne er blevet tilpasset de specifikke behov, der gør sig gældende for det europæiske territoriale samarbejde. Gennemførelsesmodaliteterne er blevet rationaliseret med henblik på samarbejdsprogrammer, hvilket betyder en reduktion af antallet af myndigheder, der inddrages i gennemførelsen af programmerne, samt en afklaring af deres respektive ansvarsområder. Krav til indhold for så vidt angår samarbejdsprogrammer og gennemførelsesrapporter er blevet finjusteret i den hensigt at nedbringe den administrative byrde for programmyndighederne.

Parlamentet har slået kraftigt til lyd for nødvendigheden af at forbedre det europæiske territoriale samarbejde, navnlig inden for følgende aspekter:

- styrkelse af det europæiske territoriale samarbejde som et særskilt samhørighedspolitisk mål for EU understøttet af et solidt finansieringsniveau for hele perioden 2014-2020
- opnåelse af den rette balance i den tematiske koncentration, således at den gøres stærk nok til at være i overensstemmelse med 2020-målene, men også fleksibel nok til at kunne tilpasses de forskellige behov, der gør sig gældende i det grænseoverskridende og tværnationale samarbejde
- forbedring af forvaltningen og revisionen af programmer med henblik på at opnå gode resultater.

Marek Kołodziejski
08/2020

